

GUERRILLA I EXÈRCIT REGULAR

Lev Trotski

24 de juliol de 1919

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de; “Guerrilla y ejército regular”, en, <http://www.marxists.org/espanol/trotsky/em/24.htm>

Dins de la lluita contra el moviment insurreccional, avui en disgregació, ha aparegut certa confusió de nocions que amenaça de crear-nos a la llarga seriosos inconvenients pràctics. Es tracta, primer que res, de la mateixa noció de guerrilla. En els nostres articles i els nostres discursos aquesta noció s’ha convertit avui en sinònim d’indisciplina, bandidatge, bandolerisme. Definida en gran part per la noció d’“escaramusses”, la guerrilla participa no obstant de la doctrina militar oficial, si no com a fill legal, almenys com a bastard legalitzat. Si la guerra té com a finalitat, parlant d’una manera general, desfer l’adversari, la guerrilla per la seua banda s’aplica a provocar dificultats i danys a l’enemic. Des del punt de vista de l’organització i les operacions, les escaramusses es caracteritzen per l’enorme independència dels destacaments.

Moviments insurreccionals espontanis a mitges, com els que hem observat a Ucraïna, sempre contenen cert element de guerrilla. No obstant, açò no vol dir que “guerrilla” signifiqui sempre acció espontània de destacaments desproveïts de formació militar i mal armats. La guerrilla també pot ser una forma d’acció de destacaments de maniobres acuradament constituïts que, a despit de la seua total independència, estan rigorosament subjectes a l’Estat Major operacional. Combatent avui el bandidatge en totes les seues formes, inclusivament les pseudocomunistes, clar està que no recusem la necessitat ni la utilitat dels moviments de guerrillers. Al contrari, podem declarar amb absoluta seguretat que en el futur desenvolupament de la guerra la guerrilla tindrà una importància cada vegada major.

Hi ha hagut crítics que en repetides oportunitats li han retret al nostre mètode de guerra el fet d’estar gràvid de pesadesa, oposant-li la necessitat d’una estratègia de maniobres més lleugera i ràpida que done al mateix temps una major independència a diversos destacaments mòbils. Partint, entre altres principis, d’aquest, Tarasov-Rodionov hi ha provat la inutilitat i fins i tot el perill de reclutar especialistes militars, el pensament dels quals es troba suposadament anquilosat pels hàbits i les nocions de la guerra de posicions. L’estratègia

“proletària” de Tarasov-Rodionov, incompatible amb la passivitat i la contemporització de la guerra de posicions, exigeix mobilitat, iniciativa local i combativitat, amb l’esperança de trobar sempre en la reraguarda de l’enemic nous recursos d’abastament.

Fent a banda, de moment, el problema de l’ulterior desenvolupament de la nostra estratègia, no podem, malgrat tot, deixar de destacar que les característiques de la guerra “proletària” (que segons Tarasov-Rodionov fan inútil la integració dels antics oficials “de posicions) són en realitat els mètodes operacionals característics de Dutov, Kaledin, Kornilov, Krasnov i Denikin. No mantenen, justament, un front únic; precisament en les seues tropes és on els destacaments de maniobres, en els que domina la cavalleria, tenen summa importància. Shkura, Pokrovski i alguns altres utilitzen les escaramusses guerrilleres per a rodejar el punt central de l’enemic i atacar-lo en el seu punt dèbil, llençar-se sobre la seua reraguarda i trobar-hi nous recursos d’abastament entre els elements burgesos de la població i entre els kulaks. De tal manera que l’estratègia que els molt eloqüents “comunistes” intenten legalitzar a títol de nova estratègia “proletària” (incompatible a la seua manera de veure, amb la mentalitat dels generals tsaristes) ha estat en rigor emprada fins ara per aquests darrers amb tot èxit, perseverança i amplitud. L’experiència prova que, sota la concepció amb què hem mencionat la guerrilla, pot ser en determinades circumstàncies una arma summament eficaç en mans de cadascuna de les classes combatents en el curs de la guerra civil. No obstant, quan hi ha el propòsit d’ensenyar l’essencial dels mètodes dels franc-tiradors entre la tropa de Koltxak (els esquiadors!) o de Denikin (la cavalleria!), resulta absurd mencionar respecte d’això l’estretor d’esperit “posicional” dels generals tsaristes. Com a tipus predominant, la guerrilla és l’arma del bel·ligerant més dèbil contra el més fort. Aquest intenta destrossar i esclafar el més dèbil; al seu torn aquest altre, conscient de la seua debilitat, però sense defugir el combat (davant la perspectiva certa d’alguna futura modificació), s’esforça en debilitar i desorganitzar el seu poderós adversari.

La “gran guerra” (masses imponents, unitats del front, direcció centralitzada, etc.) procura vèncer l’enemic. La “petita guerra” o guerrilla (petits destacaments de maniobres independents uns dels altres) procura debilitar i extenuar l’adversari. Dutov, Krasnov i Denikin comptaven amb una ajuda de l’exterior. El seu objectiu consistia, per tant, en frenar el poder soviètic, en no donar-li respir, en aïllar-lo de les regions importants, en destruir la xarxa ferroviària i separar-la de les províncies perifèriques, en no permetre-li començar un ampli treball econòmic planificat. Llavors el mètode natural dels més dèbils era la guerrilla.

En tot moment el poder soviètic ha estat i continua sent el camp més fort. El seu objectiu (vèncer l'enemic a fi de tenir les mans lliures per tal de començar l'edificació socialista) no ha canviat des del seu adveniment al poder. Durant el primer període, quan les esperances dels guàrdies blancs d'obtenir ajuda d'Alemanya i, després, de França i Anglaterra tenien fonament i els blancs es conformaven amb debilitar el poder soviètic assestant-li colps perifèrics, el poder soviètic procurava per tots els mitjans desarmar aqueixos enemics marginals a fi de no donar-los la possibilitat de sobreviure fins a la intervenció exterior. Per això inclús en l'època de la seua inicial debilitat militar el poder soviètic tendia a la centralització de l'exèrcit i a la constitució d'un front únic per a oposar-se a les incursions de l'enemic, de caràcter desorganitzador. I precisament la posició política del proletariat, convertit en classe dirigent, l'ha impulsat cap a formes més estructurades de l'organització militar, oposadament als "generals tsaristes", que en la seua condició de rebels consagraren la seua experiència i el seu esperit d'invenió al desenvolupament i utilització de la guerrilla. Fent un ullada retrospectiva a la presa de Sibèria i Arcàngel pels blancs, a l'ocupació circumstancial de les ciutats del Volga, als èxits de l'adversari en el front occidental i també en gran part a les victòries de Denikin en el sud, és impossible no adonar-se que la seua carta de triomf són les incursions, les emboscades, els profunds moviments envoltants completats amb insurreccions o complots en la reraguarda i fins i tot amb complots en el si mateix de l'Exèrcit Roig; en una paraula, els mètodes qualificats d'específicament proletaris per Tarasov-Rodionov, per oposició als mètodes de posicions dels generals.

Cal afegir immediatament que com més es debilitava l'esperança d'una intervenció directa d'Europa occidental i com més augmentaven els èxits personals de Denikin, com abans els de Koltxak, més evident es feia que ambdós tractaven de crear un front més o menys únic i centralitzar la direcció de les grans formacions de combat; amb altres paraules, s'esforçaven en passar de la "petita guerra" o guerrilla com a arma-típus a la "gran guerra", que en aquest cas hauria estat senzillament completada amb les incursions i els colps de mà de la guerrilla. Aqueix canvi en l'estratègia de Koltxak i Denikin queda subratllat pel fet que, en no comptar ja amb una ajuda militar exterior, es veieren obligats a preveure com a finalitat essencial no sols el debilitament del poder soviètic per les seues pròpies forces, sinó també el seu aixafament. Aquesta forçada transició de la guerrilla a la gran guerra porta el germen essencial de l'ineluctable derrota de Koltxak i Denikin, doncs tot exèrcit blanc de massa està condemnat a la disgregació.

Ben entesa, la guerrilla no imposa a cadascun dels participants menys exigències que la gran guerra; imposa, per contra, més. Repetim: no cal confondre un aixecament militar inexperimentat amb la guerrilla en la seua

condició de tal. L'aixecament dels camperols ucraïnesos contra l'ocupació alemanya i les bandes de Skoropadski i la revolta dels kulaks contra el poder soviètic difereixen de manera essencial, pels mètodes d'acció, dels cossos guerrillers del general Shkura i Pokrovski. D'una banda hem de veure'ns-les amb petits grups sorgits a mitges espontàniament, molt caòtics, organitzats i armats a la disparada i llançant els seus colps a les palpentes i, per altra banda, hem d'enfrontar-nos a tropes plenament organitzades, pensades fins als menors detalls, posseïdores d'un elevat percentatge d'especialistes militars qualificats (oficials) i proveïdes d'armes i municions ben adaptades; són destacaments que porten a terme operacions militars curosament calculades i que exclouen tot aventurerisme. Està absolutament clar que tenim davant de nosaltres manifestacions de dues categories profundament distintes, a les que no es pot definir senzillament amb l'etiqueta d'estratègia "del proletariat" o "dels generals", com voldria fer-ho Tarasov-Radionov. Són manifestacions característiques de circumstàncies diverses, de fases diferenciades de la guerra civil i de moments diferents. Són armes en mans d'una o altra de les classes enfrontades i en alguns moments d'ambdues alhora.

El nostre Exèrcit Roig ha nascut dels destacaments obrers de la Guàrdia Roja i dels destacaments rebels de camperols, als que s'afegiren després formacions més o menys reglamentàries arribades de la reraguarda. Els destacaments rebels i els dels Guàrdies Rojos només podien obtenir èxits militars en el curs del primer període, arran de la primera i irresistible escalada revolucionària de les classes treballadores i del general desordre de les classes posseïdores, pràcticament desarmades. La direcció operacional unificada dels Guàrdies Rojos i dels destacaments rebels podia utilitzar-se únicament dins de límits molt precisos. Les línies operacionals eren, en rigor, les del desenvolupament de la revolució en si mateixa. Els destacaments es desplaçaven per les línies de menor resistència, és a dir, allí on trobaven més comprensió i una col·laboració major, allí on més fàcil resultava aixecar les masses treballadores. En aqueixa època el comandament a penes podia fixar-se tasques operacionals independents i es trobava en la impossibilitat de triar la direcció dels seus colps: en certa manera tan sols podia coordinar la pressió dels destacaments que avançaven com les aigües del desgel a la primavera, quan avancen impetuoses pels flancs de la muntanya.

Si per guerrilla s'entén un mètode de maniobres ràpides i lleugeres, d'incursions sobtades, queda patent que els destacaments rebels eren (vistos el seu primitivisme i la inexperiència dels seus efectius de combat i comandament) els menys indicats per a vertaderes operacions de guerrillers. En canvi, Denikin, que tenia a la seua disposició un gran nombre d'oficials suposadament sempre sota la influència de la "incomprensió posicional", tenia notablement més possibilitats de crear destacaments de maniobres sòlidament constituïts, capaços

de portar a terme tasques definides i d'alta responsabilitat en el seu caràcter de guerrilla.

És una vertadera absurditat afirmar que el nostre comandament central, hipnotitzat pels exemples de la guerra de posicions, no haja intentat des d'un primer moment donar a les operacions major flexibilitat i iniciativa, així com concedir a la cavalleria un lloc més important; no obstant, durant el primer període, tots els esforços en aquest sentit ensopegaren amb la insuficient preparació dels propis homes. Els destacaments de guerrillers exigeixen qualitats excepcionals per part dels quadres de comandament, des del cap de destacament fins al brigadier, així com una elevada preparació militar dels soldats rasos. Precisament allò que ens mancava. No teníem, a més, ni prou genets, ni prou cavalls. En considerar la guerra de moviments com un privilegi de la classe obrera (el que és unilateral) i la cavalleria com un factor indispensable per a la guerra de moviments (el que totalment és just), hem de fer-nos a l'evidència, no sense estupefacció, que la cavalleria assoleix els seus majors èxits, precisament, en les regions més endarrerides del país: en el Do, en l'Ural, en les estepes de Sibèria, etc. Observem també que bona part dels nostres enemics, com Kornilov, Dutov, Kaledin i Krasnov, pertanyen a la cavalleria... Fa més de mig segle hom pogué observar el mateix fenomen en el curs de la guerra civil a Amèrica del Nord, on els estats del sud, reaccionaris, esclavistes, disposaven d'una immensa superioritat en cavalleria i, a més a més, es beneficiaven de manera proporcional amb una preparació superior dels efectius de comandament; així, en les possibilitats de maniobres i iniciatives, els sudistes tenien un notable avantatge sobre els nordistes, que eren, no obstant, més progressistes i revolucionaris.

Per ser de més fàcil constitució en la seua mateixa condició d'arma, la cavalleria no es feia present, la qual cosa obligà el nostre comandament a esforçar-se per crear una infanteria capaç de participar plenament en una guerra de moviments; però el nivell poc elevat de les unitats d'infanteria i la falta de cavalls feren impossible la realització de tal tasca en el curs de la primera època de la guerra civil.

Les noves promocions de marxistes intenten de cor deduir el seu sistema militar i la seua estratègia de classe de la psicologia ofensiva del proletariat. Obliden, ai!, un fet fonamental: no sempre al caràcter de classe ofensiu correspon una quantitat suficient de... cavalls de cavalleria.

D'aquesta exposició sorgeix una conclusió oposada a la de Tarasov-Rodionov. El baix nivell de formació militar i educació dels Guàrdies Rojos, de les masses rebels i fins i tot dels mobilitzats, la notòria insuficiència d'efectius de comandament qualificats i totalment fidels, la quasi general absència de

cavalleria: tot açò ha obligat naturalment el poder soviètic a fer ús d'una estratègia de masses i d'un front únic, amb característiques de guerra de posicions molt inestable en els seus començaments.

En canvi la desconfiança amb els obrers i els camperols i una abundància d'efectius de comandament experimentats en l'esperit de guàrdia blanca, així com una relativa abundància de cavalleria, impulsaren els caps militars contrarevolucionaris a organitzar petits destacaments mòbils de maniobres i algunes "aventures" de franc tiradors curosament calculades.

Com ja hem assenyalat, seria no obstant imprudent enganxar de manera teòrica aquesta etiqueta a les dues classes enfrontades, acontentant-se molt polidament de canviar el destinatari. En rigor assistim a una modificació d'ambdós tipus. Els generals blancs, quan han obtingut alguns èxits, han fet ús de la mobilització forçada dels camperols i fins i tot dels obrers; posen en peu, així, un exèrcit impressionant pels seus efectius però que, a causa d'això, es priva de mobilitat i possibilitats de maniobres. Junt amb els diversos exèrcits "posicionals", els blancs creen destacaments de cossos especials que gaudeixen d'una independència operacional força gran.

D'altra banda, en el curs d'una lluita tensa que comprèn durant mesos i mesos diferents fronts en condicions naturals molt variades i en circumstàncies operacionals força diverses, l'Exèrcit Roig ha educat en el seu si a una sèrie d'unitats selectes proveïdes d'un efectiu de comandament ben temperat i ple d'iniciatives. Els esforços del primer període per organitzar destacaments de guerrillers tingueren com únic resultat... l'elaboració de plans d'un batalló de maniobra, sense arribar, no obstant, a la creació de destacaments de maniobra realment capaços d'efectuar tasques de guerrilla. Avui, totes les premisses necessàries per a la fundació de semblants destacaments existeixen, tanmateix que encara calga superar molts obstacles en l'organització de la cavalleria. Són obstacles que disminuiran a mesura que avancem en les estepes d'Oreburg i com més aviat aconseguim el Do, millor.

Avui és molt més fàcil que un any o sis mesos arrere integrar una mobilitat superior i més iniciativa en l'activitat de combat de l'Exèrcit Roig. No obstant, encara haurem d'aprendre molt en aquest camp dels "generals tsaristes", precisament dels que combaten a l'altra banda de la barricada.

Finalment, pot dir-se que com a conseqüència d'una llarga guerra civil els mètodes militars d'ambdós camps s'apropen. Si avui concedim major atenció a la creació de la cavalleria, els nostres adversaris, que des de fa temps segueixen el nostre exemple de mobilització massiva, munten les seues seccions polítiques, els seus centres i els seus trens de propaganda. Ja havíem pogut

observar una aproximació com aquesta en allò tocant als mètodes i els mitjans d'ambdós camps durant la guerra imperialista. Quan hom combat durant molt de temps els enemics acaben per aprendre molt un de l'altre: rebutgen allò inútil i remeien les carències.

Sense subestimar per res del món la importància de la tècnica o de l'organització de la direcció operacional (en tots aquests terrenys hi ha, com ja s'ha assenyalat, certa millora) pot afirmar-se amb certesa que comptat i debatut la sort del combat es decidirà en funció de la força de convicció dels "centres de propaganda", és a dir, en funció de la idea que resulte més apta per a convèncer les masses populars i per a mantenir la unió espiritual, sense la qual cap exèrcit és possible. És una sortida que no presenta cap dubte. El nostre front es veu íntegrament recorregut per trens que porten el nom de Lenin, el del camarada Kalinin; quant a ells, el seu tren s'anomena... Purishkiévitz!

La sort del combat ja està fixada. Només ens resta afanyar la victòria, però sense apartar-nos del camí triat, sense embarassar-nos amb doctrinarismeseudoproletari i tenint en compte les lliçons de la vida, encara que se'ns apareguen amb els trets de les "iniciatives" de generals tsaristes.

Krementxug, Romodan, 24 de juliol de 1919